

Till

n.remissvar@regeringskansliet.se

asa.wideback@regeringskansliet.se

Remissvar från Växa avseende SOU 2022:58 Bättre förutsättningar inom djurens hälso-och sjukvård

Diarienummer: N2022/02083

Växa har tagit del av remissen avseende SOU 2022:58 Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård och lämnar följande synpunkter.

Utredningen är angelägen och frågorna mycket aktuella. Den är omfattande och greppar över flera viktiga områden. Trots detta är det i flera delar oklart eller otydligt hur förslagen ska konkretiseras och vilka konsekvenser detta i så fall skulle få. En djupare analys av möjliga effekter, risker och kostnader hade varit önskvärd.

Växa är enig med utredningen om att modell 5 är den bästa av de sex olika modeller som redovisas angående det statliga åtagandet för veterinär service. Trots att antalet förrättningar för lantbrukets djur minskar över tid är det viktigt att vara medveten om att tillgång till veterinär jourverksamhet dygnet runt innebär en trygghet för majoriteten av djurägare, även inom lantbruket. För andra djurslag, och inte minst häst, finns betydligt större vårdbehov dygnet runt. För nötkreatur är det vår bedömning att modell 5 med utvecklade möjligheter inom ViLA och ökat fokus på förebyggande djurhälsoarbete kan fungera.

Statens ansvar för smittskydd

Växa är positiva till utredningens förslag om att staten även fortsättningsvis ska ta ett övergripande och stort ansvar för landets smittskydd. Analysen av kostnader för smittor är tydlig och är ett av de områden som skulle behöva utvecklas. För att säkra ett tillfredsställande smittskydd och gott djurhälsoläge är det nödvändigt med en tillräcklig statlig finansiering. Att spara och skära ner kan inledningsvis minska kostnaderna för staten, men risken finns att detta leder till ökade kostnader på sikt, och troligen också ökade kostnader för andra aktörer, inte minst i lantbruket. En god helhetssyn och långsiktighet är därför helt avgörande i denna fråga. I det praktiska arbetet kring utredning och bekämpning av smittor vill vi betona att även privata aktörer bör ha en betydande roll.

Verksamhetsansvar

Växa är eniga med utredaren om att verksamhetsansvar bör införas även inom djursjukvård.

Pris- och försäkringsfrågor

Växa har inga synpunkter på avsnittet om pris- och försäkringsjämförelser, då dessa i första hand rör vården av sällskapsdjur.

Hovslagare och djursjukskötare

Växa lämnar avsnitten om hovslagare samt djursjukvårdare utan kommentar då dessa områden faller utanför vår verksamhet och vi bedömer att de bör kommenteras av de som berörs närmare. Husdjursteknikers arbete berörs inte i utredningen då dessa inte ingår i definitionen av djurhälsopersonal. Växa vill ändå i sammanhanget poängtera att det är viktigt att husdjurstekniker även i fortsättningen har möjlighet att delegeras arbetsuppgifter som avhorning och vaccination av nötkreatur.

Analogt med ovanstående lämnar vi förslagen om fler djursjukskötare utan kommentar.

Veterinärutbildningen

Växa är enig med utredningen om att det behövs fler utbildningsplatser på veterinärprogrammet i Sverige. I detta sammanhang vill vi särskilt betona att det är av största vikt att utbildningen även fortsatt håller hög kvalitet och med tillräcklig färdighetsträning. Här ser vi att det bör vara möjligt att utveckla praktik för studenter i samverkan med olika veterinära arbetsgivare.

Det är också angeläget att antagningen till veterinärprogrammet genomlyses. Intervju som en del i antagningsprocessen har tidigare visat sig framgångsrikt. Att värdera relevant arbetslivserfarenhet såsom arbete inom lantbruket kan också vara positivt.

Veterinärer som är utbildade i andra länder

Att öka möjligheten för veterinärer med utländsk utbildning att arbeta i Sverige kan också bidra till att fler veterinärer kommer finnas tillgängliga. Att använda engelska som språk i journaler ser vi inte som ett problem. Däremot krävs tillräckliga kunskaper i svenska, både muntligt och skriftligt, för att fungera i den verksamhet som vi bedriver. Om andra arbetsgivare har andra förutsättningar ser vi dock inga skäl att stänga för möjligheten att mera använda engelska som språk i det veterinära arbetet.

Växa ser ett fortsatt behov av TUVET eller liknande tilläggsutbildning för att göra utländska rustade att arbeta i Sverige. Vi efterlyser en utvärdering av effekten av kunskapsprov som förekommit som alternativ på humansidan. För veterinärt arbete är vår bedömning att ett sådant prov behöver belysa många olika delar av veterinärt arbete och även innehålla praktiska moment, då omfattningen av praktik varierar stort mellan olika länders utbildningar. Även den svenska traditionen med fokus på förebyggande arbetet och en restriktiv användning av antibiotika har inte ännu slagit igenom i alla länder, och denna typ av kunskap är också viktig för att arbeta här.

Vi ser en möjlighet för utländska veterinärer att skaffa sig grundläggande kunskaper om svenskt lantbruk och arbete i besättningar med nötkreatur samt svenska språket genom att praktisera eller arbeta som husdjurstekniker. Det finns exempel på hur sådant arbete lett vidare till anställning som veterinär, och också lagt en bra grund för TUVE-utbildningen.

Statens ansvar för djurskyddet

Utredningens förslag om statens ansvar för djurskyddet dygnet runt är delvis svår att följa, och inte minst saknas en tydlig analys av konsekvenser inklusive kostnader. Till stor del verkar utgångspunkten vara sällskapsdjurens behov. Vad som avses med formuleringar som "att djurskyddet kan upprätthållas" är inte tydligt för oss. I efterhand är det lätt att veta att inget besök krävdes i ett område under en viss tid, men att sja framåt är betydligt svårare.

Anser utredaren att avlivning alltid är ett fullgott alternativ för att säkra djurskyddet eller är det en annan ambitionsnivå som avses? En viktig fråga som kopplar till detta är hur ett sådant ställningstagande påverkar veterinärernas arbetsmiljö. Minskad belastning under obekvämt arbetstid är positivt, men kanske inte om det uppnås till priset av oroliga och missnöjda djurägare och beslut som inte känns etiskt rätt för veterinärerna. Vilka djurs behov och till vilken nivå är det som vård ska säkras är en grundläggande fråga som inte fullt ut besvaras i de olika modeller som presenteras. Inte heller finns någon tydlig beskrivning av hur stora områden en veterinär förväntas kunna täcka under jourarbete.

De sex olika modellerna

Växa bedömer att modell 5, anpassad veterinär service, av de sex olika modellerna är den som bäst löser behoven hos lantbrukets djur, som vi har i fokus i vårt svar. Modellen utgår till stora delar från den situation som är idag, då jourbesök mellan 23 och 06 är sällsynt förekommande för lantbrukets djur. Modellen möjliggör samverkan mellan distriktsveterinärer och andra veterinära företag. Vi är alltså eniga med utredningen om att modell 5 bör väljas för ökad veterinärnytta och möjlighet till bättre djurskydd på aggregerad nivå.

En förutsättning för att modell 5 ska fungera bra är att reglerna kring ViLA ses över så att alla djurägare har möjlighet att få tillgång till ViLA och att behandling med intravenös kalk möjliggörs för kalvningsförslamning. Tillsammans med vidareutbildning för lantbrukare om kalvning och avlivning skulle denna modell kunna ge förutsättningar för att säkra djurskyddet och tillräcklig behandling av nötkreatur i de flesta fall. Som framförts ovan är behoven för andra djurslag inte desamma, och då tänker vi främst på häst och sällskapsdjur.

Idag är ViLA stängt för 25 % av mjölkbesättningarna, och vi menar att en mycket viktig ändring är att öppna ViLA mjölk på samma sätt som ViLA för andra djurslag är öppet för alla som vill ansluta sig, klarar djurskyddsdeklarationens krav och har en veterinär att samarbeta med. Tillsammans med några få ytterligare symtombilder som ingår, varav ingen behandlas med antibiotika, kan det ge en positiv utveckling av djurhälsa och djurvälstånd om ViLA-arbetet fokuserar på de förebyggande insatserna och ökad kunskap.

Avlivningsservice kan vara ett alternativ, men en sådan tjänst riskerar bli dyr och sällan använd. Många lantbrukare har redan idag kompetens att avliva och med ytterligare utbildning på området kan täckningen troligen bli tillfredsställande.

Man bör också vara medveten om att det kommer finnas lantbrukare som inte känner sig helt trygga med en lösning som innebär att djur som inte kan behandlas kan behöva avlivas vissa tider. Det kan till exempel gälla mindre dikobesättningar under kalvningssäsongen. Djurskydd vid brand och andra katastrofer kan också innebära svårigheter att säkra. Det kan handla om såväl ekonomiska som känslomässiga värden i detta sammanhang. Att säsongsmässigt öka tillgången till veterinär akutsjukvård är en god tanke, men utredningen innehåller inget om hur det skulle gå att lösa rent praktiskt.

Växa anser att modell 1 inte är en framkomlig väg att lösa dagens eller framtidens problem. Modellen innebär tvång, inskränker näringsfriheten och riskerar leda till att för många veterinärer väljer att inte alls arbeta kliniskt.

Modell 2 bedömer vi inte heller vara ett realistiskt alternativ. Som vi läser utredningens text är det samma uppfattning som utredaren har.

Modell 3 behöver genomarbetas ytterligare, men innehåller en del viktiga poänger. Inte minst frågan om i vilken grad staten ska bidra till vård för sällskapsdjur är relevant och en viktig fråga. Staten har ett ansvar för djurskydd, smittskydd och för livsmedelsstrategin, och att tydligt definiera vad detta ansvar innebär och inte innebär är grundläggande. Dock tror vi inte att denna modell är framkomlig, då den kräver en betydande administration och blir dyr.

Modell 4 som innebär ett treskiftsschema bedöms inte ha realistiska möjligheter att genomföras i praktiken. Modellen tar inte utgångspunkt i det faktum att behoven varierar över dygnet, och innebär stora risker för arbetsmiljön.

Modell 6 handlar om distriktsveterinärernas anställningsavtal och ersättning för jour eller beredskap. Att modernisera arbetstidsvillkoren för veterinärer är relevant, men frågan är om detta löser de andra problem som utredningen lyfter.

ViLA och djursjukdata för förebyggande djurhälsoarbete

Redan idag är ViLA (villkorad läkemedelsanvändning) ett väl fungerande arbetssätt som i de flesta fall används inom ett systematiskt förebyggande djurhälsoarbete. Ett framgångsrikt och väl fungerande förebyggande arbete minskar behoven av akutsjukvård och det fördjupar dialogen och kunskapsutbytet mellan veterinär och gårdens personal. Den digitala utvecklingen gör det möjligt att ytterligare effektivisera detta arbete och lägga resurserna där det gör störst nytta. Ett sådant planerat arbete innebär också arbetsmiljöfördelar för veterinärerna och ger dem möjlighet att på ett stimulerande sätt dra nytta av sin kompetens. Vi är helt eniga med utredningens bedömning att möjligheten till utökad ViLA bör undersökas.

Växa stödjer utredningens förslag om att " Jordbruksverket ska ansvara för att det under beredskap, kl. 17.00–08.00 alla dagar samt helgdag, ska finnas en beredskapstjänst för veterinär rådgivning för djurägare till lantbrukets djur och häst. Jordbruksverket bör uppdras att utarbeta och genomföra ett pilotprojekt för en anpassad veterinär service."

För att ViLA även fortsättningsvis ska fungera som ett effektivt sätt att förbättra djurhälsa och djurvälstånd är det angeläget att de underlag som erhålls via djursjukdata kommer kunna tillhandahållas också i framtiden. Vi ser fram emot att de förslag som lyftes i Jordbruksverkets utredning om djursjukdata ska tas om hand och förverkligas.

För Växa, enligt uppdrag

Helena Kättström

Avdelningschef Djurhälsa fält, Leg.vet.

Direkt 010-471 05 30 | **Mobil** 072-216 78 12

Epost helena.kattstrom@vxa.se